

hvis ansøgning eller klage er afslået eller afvist, men hjemler en ret for enhver part til såvel før som efter afgørelsen af sagen at blive bekendt med dennes dokumenter.

Forslaget bygger på den opfattelse, at anerkendelse af en vidtgående partsoffentlighed er et betydningsfuldt led i bestræbelserne på at betrygge borgernes retsstilling i deres forhold til forvaltningens myndigheder og dermed af betydning for befolkningens tillid til forvaltningen og dens afgørelser. Parten får øget mulighed for under en sags behandling at konstatere, om det materiale, der foreligger for forvaltningsmyndigheden, er rigtigt og fyldestgørende, og, hvis dette efter hans opfattelse ikke er tilfældet, at fremkomme med korrigerende eller supplerende oplysninger og synspunkter. Efter sagens afgørelse kan parten ved at gøre sig bekendt med det materiale, der har ligget til grund for afgørelsen, få et bedre grundlag for at tage stilling til, om han bør søge afgørelsen ændret, eventuelt ved klage til højere administrativ myndighed eller ved sagens indbringelse for domstolene.

2. *Adgang for en part til at kræve en sags afgørelse udsat, indtil parten har afgivet udtalelse i sagen.* Det er almindeligt anerkendt, at en part i en sag, der behandles af en forvaltningsmyndighed, på ethvert tidspunkt af sagens behandling kan fremkomme med udtalelser i sagen, herunder supplere tidligere ansøgning eller klage. Et andet spørgsmål er, om en part kan standse en sags behandling ved en begæring herom under henvisning til, at han ønsker (senere) at fremkomme med en udtalelse. Almindelige regler herom findes ikke, men det må antages at være almindelig praksis, at forvaltningen imødekommer sådanne begæringer, medmindre lovbestemmelser om frister er til hinder derfor, eller modhensyn i øvrigt tilsiger, at sagen afgøres uden udsættelse. Spørgsmålet har en vis sammenhæng med spørgsmålet om partsoffentlighed. Den part, der gør sig bekendt med akterne i en sag, der er under behandling, vil undertiden derved finde anledning til at fremkomme med en udtalelse, inden sagen afgøres. Under hensyn hertil foreslog kommissionen i udkastet til lov om partsoffentlighed optaget en bestemmelse, hvorefter en part kan kræve en sags afgørelse udsat, indtil han har afgivet en udtalelse (§ 6), og en tilsvarende bestemmelse er optaget i det foreliggende forslags § 10. Uanset den nævnte sammenhæng med reglerne om partsoffentlighed er bestemmelsen dog ikke begrænset til tilfælde, hvor parten forinden har benyttet sig af adgangen til at blive bekendt med sagens dokumenter, jfr. nærmere nedenfor under bemærkningerne til § 10.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

Til § 1.

Denne bestemmelse fastslår lovens hovedprincip, hvorefter klagere, ansøgere eller andre parter i en sag, der behandles i eller er afgjort af den offentlige forvaltning, kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter.

Bestemmelsen angår kun sager, der hører under den offentlige forvaltnings afgørelse, eller i hvis behandling forvaltningen på anden måde deltager. Udtrykket „den offentlige forvaltning“ tager sigte ikke alene på statens og kommunernes almindelige forvaltningsvirksomhed, men også på forvaltningsvirksomhed, som er knyttet til særlige forvaltningsenheder, såsom købstadkommunale havne, selvejende kirker, overformyndieret, statsanstalten for livsforsikring, forsorgscentre m. v. Udtrykket omfatter ikke blot virksomhed, som går ud på at træffe bindende beslutninger, men også anden offentlig virksomhed, såsom trafik, undervisning, byggeri og landbrug. Også midlertidige udvalgs og kommissioners virksomhed er omfattet af lovens bestemmelser.

Det har været overvejet, om loven burde omfatte den forvaltning, der hører under domstolene, jfr. herved bl. a. retsplejelovens § 14. Det er dog fundet rettest, at spørgsmålet om partsoffentlighed med hensyn til denne forvaltning ikke reguleres i den her foreslåede lov.

Medens det er helt klart, at folketingsudvalget og de egentlige folketingsudvalg ikke omfattes af loven, kan udtrykket „den offentlige forvaltning“ rejse visse afgrænsningsproblemer med hensyn til andre myndigheder med tilknytning til folketingsudvalget. Uden for loven falder statsrevisionen og folketingsudvalgets ombudsmand, der på folketingsudvalgets vegne har indseende med forvaltningen. For så vidt angår udvalg, nævnt m. v., der består af folketingsmedlemmer, og som nedsættes ved lov, må vægten lægges på en vurdering af, om de overvejende er udøvere af administrative funktioner eller alene har karakter af et parlamentarisk tilsyn med forvaltningen.

Begæring om adgang til at gøre sig bekendt med en sags dokumenter kan fremsættes af klagere og ansøgere samt andre parter i sagen. Ved udtrykket „klagere“ sigtes ligesom efter loven af 1866 alene til personer, der har indgivet klage i en dem vedkommende sag. Andre „parter“ end klagere og ansøgere kan være personer, til hvem et administrativt påbud eller forbud er rettet. En person kan være part i en sag, selv om han endnu ikke er inddraget i sagen; er spørgsmålet om meddelelse af et forbud til en person taget op til forberedende behandling af